

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Kullaslahti, J., Saarinen, S., Suomalainen, A., Helmi, S., Kemppainen, K. & Kilpinen, T. (2021) Viisi vuotta valmistumisesta – mitä osaamista työelämässä tarvitaan? HAMK Unlimited Journal, 14.9.2021.

URL: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021091446197>

Viisi vuotta valmistumisesta – mitä osaamista työelämässä tarvitaan?

Photo by [Annie Spratt](#) on [Unsplash](#)

Jaana Kullaslahti, Susanna Saarinen, Aino Suomalainen, Satu Helmi, Kristiina Kemppainen & Taina Kilpinen

14.09.2021

[Kuuntele - Listen](#)

Nopeasti muuttuvat työelämä ja yhteiskunta edellyttävät jatkuvaa oppimista ja oman osaamisen kehittämistä (esim. Dufva, 2020; Valtioneuvosto 2018). Tulevaisuudessa korostuukin kyky oppia ja mukautua, mutta työn muutokset ja osaamistarpeet painottuvat kuitenkin eri tavoin eri aloilla (Leveälähti ym. 2019, Valtioneuvosto 2018). Tarvittavan osaamisen ennakointi käy yhä vaikeammaksi. Samalla on hyvä tiedostaa, että edelleen opinnoistaan valmistuvilta odotetaan hyvää perusosaamista, jonka päälle uutta osaamista voidaan rakentaa.

Tässä artikkelissa tarkastelemme, millaista osaamista ammattikorkeakouluista valmistuneet alumnit itse pitävät tärkeänä viiden vuoden työuran jälkeen. Ammattikorkeakoulujen keskeisenä tavoitteena on kehittää opiskelijoidensa ammatillista asiantuntijuutta. Koulutuksen työelämärelevanssilla tarkoitetaan tutkintojen kykyä tarjota opiskelijoille osaamista, jota tarvitaan työelämässä valmistumisen jälkeen (Pirttilä ym. 2020). Osaaminen koostuu sekä alakohtaisesta että geneerisestä eli niin sanotusta yleisestä ja eri aloille yhteisestä osaamisesta, yleisistä työelämävalmiuksista.

Opetussuunnitelmissa kuvataan tyypillisesti tutkinnon tavoitteena oleva alakohmainen ja geneerinen osaaminen. Parhaimmillaan nämä kytkeytyvät linjakkaasti moduulien ja opintojaksojen tavoitteisiin sekä käytännön pedagogisiin toteutus- ja arviointitapoihin ja tukevat kokonaisvaltaisesti osaamisen kehittymistä opintojen aikana (Kullaslahti ym. 2014).

Tutkimusten mukaan opiskelijoiden työelämäosaamisen kehittymistä voidaankin tukea erilaisilla työelämäpedagogisilla ratkaisuilla (Virtanen ym. 2020). Näin osaamisen kehittyminen ja kiinnittyminen työelämään tapahtuu jo opintojen aikana.

Osaamisen kehittyminen korkeakouluopintojen aikana

Tutkimusten mukaan työelämässä korostuvat ihmisten kohtaamiseen liittyvät vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot sekä johtamisosaaminen, itseohjautuvuus, resilienssi ja stressinsietokyky sekä joustavuus. Toisaalta tarvitaan kriittistä ajattelua, ongelmanratkaisutaitoa, luovuutta ja innovaatio-osaamista, digitaalisten ratkaisujen ja alustojen hyödyntämisosaamista sekä kestäväen kehityksen periaatteiden tuntemista. (Dufva 2020; Pirttilä ym. 2020; Valtioneuvosto 2018; World Economic Forum 2020.)

Ammattikorkeakouluopiskelijat itse arvioivat oppineensa koulutuksen aikana erityisesti alan ammatillista osaamista, itsenäistä työskentelyä sekä yhteistyö- ja vuorovaikutusosaamista (Virtanen ym. 2020). Kappas!-hankkeessa (Ursin ym. 2021) arvioitiin korkeakouluopiskelijoiden geneeristä osaamista – analysointi, ongelmanratkaisu, argumentatiivinen kirjoittaminen, kielen hallinta – konkreettisten tehtävien avulla. Opiskelijat kokivat tällaisen osaamisen tärkeäksi ja tarpeelliseksi niin opiskelussa kuin työelämässä.

Ammattikorkeakoulujen uraseurantakyselyssä viisi vuotta ennen kyselyä valmistuneet arvioivat, mitkä osaamiset ovat tärkeitä omalla alalla työelämässä ja miten koulutus on kehittänyt niitä. Lisäksi kysytään, mitä osaamista vastaaja suosittelisi nykyisten opiskelijoiden kehittävän. AMK-tutkinnon opiskelu on kyselyn mukaan (Vipunen 2021) kehittänyt melko paljon seuraavia osaamisia: kyky oppia ja omaksua uutta, oma-aloitteisuus ja itseohjautuvuus, tiedonhankintataidot, alan keskeiset termit, menetelmät ja periaatteet, itsenäinen työskentely ja ajanhallinta sekä vuorovaikutus- ja neuvottelutaidot.

Aiemmin yliopistojen uraseurantatiedon perusteella on todettu, että tutkintotyytyväisyys on yhteydessä kokemukseen työelämävalmiuksien kehittymisestä opiskelun aikana (Tuononen ym. 2019). Sama yhteys on löydettävissä ammattikorkeakoulujen uraseurantatiedoista. Yliopistoalumnit myös suosittelivat nykyopiskelijoita kaventamaan opintojen ja työelämän välistä kuilua hankkimalla työelämävalmiuksia ja laaja-alaista osaamista (Hujala ym. 2020).

Uraseuranta tarjoaa ajantasaista työelämä tietoa

Vuosittain noin 27 000 viisi vuotta aiemmin ammattikorkeakoulujen AMK- ja YAMK-tutkinnosta valmistunutta saa pyynnön vastata [uraseurantakyselyyn](#). Valtakunnallisesti noin reilu kolmasosa vastaa kyselyyn.

Tässä artikkelissa aineistona on vuosina 2018–2020 (2013–2015 AMK-tutkinnosta valmistuneet) kyselyyn vastanneet. Mukana ovat ne, jotka työskentelevät edelleen samalla alalla, jolle viisi vuotta sitten valmistuivat. Poikkeuksen muodostavat maa- ja metsätalousalat, joilta pienen vastaajamäärän vuoksi mukana ovat kaikki vastaajat.

Tulokset esitetään seuraavilta aloilta: tekniikan alat, tieto- ja viestintätekniikka (ICT), kauppa, hallinto ja oikeustieteet (kauppa ja hallinto), matkailu-, ravitsemis- ja talousalat (matkailu- ja ravitsemisala), sosiaaliala, terveysalat, maa- ja metsätalousalat sekä taidealat.

Tarkastelemme vastauksia kahden osaamista koskevan kysymyksen osalta:

- *Kuinka tärkeitä seuraavat osaamiset ovat nykyisessä työssäsi? Vastaajille esitettiin lista 20 geneerisestä osaamisesta, joiden tärkeyttä arvioitiin Likert-asteikolla (1 = ei lainkaan tärkeä, 6 = erittäin tärkeä).*
- *Avoin kysymys: Tulevaisuuden työelämää ajatellen, mitä ammatillista ja alaasi liittyvää osaamista kannustaisit nykyisiä opiskelijoita kehittämään?*

Kyselyn laadullinen aineisto on analysoitu sisällön analyysin avulla siten, että alojen välinen vertailtavuus mahdollistuu, mutta alojen erityispiirteet säilyvät. Vastaukset analysoitiin ensin alakohtaisesti, jonka jälkeen luokitteluja tarkasteltiin yhteisesti ja yhdenmukaistettiin soveltuvien osien. Eksaktin yhteismitallisuuden ja erojen häivyttämisen sijaan haluttiin säilyttää ja tunnistaa alojen erityispiirteitä, joten luokittelussa on myös pieniä eroja alojen välillä. Analyysistä vastasi tiimi, johon artikkelin kirjoittajat kuuluvat. Määrällinen aineisto on painotettu vaihtelevasti sukupuolen, koulutusalan, valmistumisvuoden ja/tai äidinkielen mukaan.

Tärkeimmiksi arvioidut geneeriset osaamiset nykyisessä työssä

Määrällisessä aineistossa kymmenen tärkeimmäksi arvioidun osaamisen kärki koostuu pääosin samoista osaamisista eri aloilla (taulukko 1), vaikka painotus on erilainen. Ainoat poikkeukset, jotka eivät esiinny muiden alojen kärkilistalla, ovat toimiminen monikulttuurisessa ympäristössä matkailu- ja ravitsemisalalla sekä opinnoista saatu käytännön osaaminen terveysalalla. Vaikka osaamiset on esitetty tärkeysjärjestyksessä, ovat erot keskiarvoissa pieniä.

Kyky oppia ja omaksua uutta sekä stressinsietokyky ja sopeutuminen uusiin tilanteisiin sijoittuvat useimmilla aloilla aivan kärkijoukkoon. Tekniikan sekä ICT:n aloilla korostuvat ongelmanratkaisutaidot, jotka myös muilla aloilla ovat kärkikuuksissa. Terveys- ja sosiaalialoilla tärkeimmäksi osaamiseksi on arvioitu vuorovaikutus- ja neuvottelutaidot ja toiseksi stressinsietokyky. Molemmat ovat viiden kärkijoukossa myös matkailu- ja ravitsemisalalla sekä maa- ja metsätalousalalla, joilla kolmen kärki on samanlainen. Itsenäinen työskentely ja ajanhallinta sekä oma-aloitteisuus ja itseohjautuvuus sijoittuu kaikilla aloilla viiden tärkeimmän osaamisen joukkoon ja aivan kärkeen kauppa, hallinto ja oikeustieteen sekä taidealoilla.

Tekniikan alat 2020 (N=1243)			ICT 2018-2020 (N=389)			Kauppa ja hallinto 2020 (N=1139)			Matkailu- ja ravitsemisalat 2020 (N=232)		
Osaaminen	KA		Osaaminen	KA		Osaaminen	KA		Osaaminen	KA	
Ongelmanratkaisutaidot	5,43		Ongelmanratkaisutaidot	5,58		Itsenäinen työskentely ja ajanhallinta	5,54		Oma-aloitteisuus ja itseohjautuvuus	5,48	
Oma-aloitteisuus ja itseohjautuvuus	5,40		Kyky oppia ja omaksua uutta	5,56		Oma-aloitteisuus ja itseohjautuvuus	5,50		Itsenäinen työskentely ja ajanhallinta	5,43	
Itsenäinen työskentely ja ajanhallinta	5,38		Itsenäinen työskentely ja ajanhallinta	5,42		Kyky oppia ja omaksua uutta	5,45		Stressinsietokyky ja sopeut. uusiin tilanteisiin	5,42	
Kyky oppia ja omaksua uutta	5,34		Oma-aloitteisuus ja itseohjautuvuus	5,40		Stressinsietokyky ja sopeut. uusiin tilanteisiin	5,42		Vuorovaikutus- ja neuvottelutaidot	5,42	
Stressinsietokyky ja sopeut. uusiin tilanteisiin	5,31		Tiedohankintataidot	5,39		Ongelmanratkaisutaidot	5,35		Ongelmanratkaisutaidot	5,33	
Kyky analysoida ja tehdä johtopäätöksiä	5,23		Kyky analysoida ja tehdä johtopäätöksiä	5,28		Vuorovaikutus- ja neuvottelutaidot	5,30		Organisointi- ja koordinoititaidot	5,31	
Alan keskeiset termit, menetelmät ja periaatteet	5,17		Tieto- ja viestintätekniikan taidot	5,24		Organisointi- ja koordinoititaidot	5,19		Kyky oppia ja omaksua uutta	5,30	
Tiedohankintataidot	5,15		Stressinsietokyky ja sopeut. uusiin tilanteisiin	5,20		Kyky analysoida ja tehdä johtopäätöksiä	5,18		Kyky analysoida ja tehdä johtopäätöksiä	5,05	
Vuorovaikutus- ja neuvottelutaidot	5,15		Alan keskeiset termit, menetelmät ja periaatteet	5,10		Tiedohankintataidot	5,08		Toimiminen monikulttuurisessa ympäristössä	4,96	
Organisointi- ja koordinoititaidot	5,11		Vuorovaikutus- ja neuvottelutaidot	4,97		Tieto- ja viestintätekniikan taidot	5,05		Tieto- ja viestintätekniikan taidot	4,91	

Sosiaaliala 2020 (N=698)			Terveysalat 2020 (N=1619)			Taidealat 2020 (N=337)			Maa- ja metsätalousalat 2018-2020 (N=603)		
Osaaminen	KA		Osaaminen	KA		Osaaminen	KA		Osaaminen	KA	
Vuorovaikutus- ja neuvottelutaidot	5,65		Vuorovaikutus- ja neuvottelutaidot	5,57		Itsenäinen työskentely ja ajanhallinta	5,56		Oma-aloitteisuus ja itseohjautuvuus	5,26	
Stressinsietokyky ja sopeut. uusiin tilanteisiin	5,55		Stressinsietokyky ja sopeut. uusiin tilanteisiin	5,52		Oma-aloitteisuus ja itseohjautuvuus	5,52		Itsenäinen työskentely ja ajanhallinta	5,24	
Oma-aloitteisuus ja itseohjautuvuus	5,54		Oma-aloitteisuus ja itseohjautuvuus	5,49		Stressinsietokyky ja sopeut. uusiin tilanteisiin	5,46		Stressinsietokyky ja sopeut. uusiin tilanteisiin	5,15	
Ongelmanratkaisutaidot	5,39		Kyky oppia ja omaksua uutta	5,41		Kyky oppia ja omaksua uutta	5,43		Kyky oppia ja omaksua uutta	5,12	
Itsenäinen työskentely ja ajanhallinta	5,34		Itsenäinen työskentely ja ajanhallinta	5,36		Ongelmanratkaisutaidot	5,40		Vuorovaikutus- ja neuvottelutaidot	5,01	
Kyky oppia ja omaksua uutta	5,32		Ongelmanratkaisutaidot	5,31		Vuorovaikutus- ja neuvottelutaidot	5,28		Ongelmanratkaisutaidot	5,01	
Moniammatillisissa ryhmissä toimiminen	5,24		Moniammatillisissa ryhmissä toimiminen	5,25		Organisointi- ja koordinoititaidot	5,13		Organisointi- ja koordinoititaidot	4,85	
Organisointi- ja koordinoititaidot	5,18		Alan keskeiset termit, menetelmät ja periaatteet	5,28		Alan keskeiset termit, menetelmät ja periaatteet	4,97		Tiedohankintataidot	4,73	
Alan keskeiset termit, menetelmät ja periaatteet	5,05		Organisointi- ja koordinoititaidot	5,07		Tieto- ja viestintätekniikan taidot	4,90		Tieto- ja viestintätekniikan taidot	4,56	
Kyky analysoida ja tehdä johtopäätöksiä	4,98		Opinnoista saatu käytännön osaaminen	5,01		Tiedohankintataidot	4,89		Alan keskeiset termit, menetelmät ja periaatteet	4,52	

Taulukko 1. Kymmenen työssä tärkeimmäksi arvioitua osaamista keskiarvoineen eri aloilla.

Käytännön osaaminen ja työelämävalmiudet haltuun opintojen aikana

Tulevaisuuden työelämää ajatellen, *mitä ammatillista ja alaasi liittyvää osaamista kannustaisit nykyisiä opiskelijoita kehittämään?* Alakohtaisen osaamisen lisäksi saatiin paljon myös yleisten työelämävalmiuksien tärkeyttä kuvaavia vastauksia (taulukko 2). Esimerkiksi vuorovaikutus- ja yhteistyötaitot nousivat mainintojen määrällä mitattuna kolmen tärkeimmän osaamisen joukkoon melkein kaikilla aloilla. Vuorovaikutustaitojen kehittämisen tärkeyttä korostivat tehtävänimikkeiden ja suoritettujen tutkintojen perusteella hyvin erilaisissa työtehtävissä toimivat vastaajat.

Tekniikan alat 2020 (n=782)		ICT 2018-2020 (n=384)		Kauppa ja hallinto 2020 (n=775)		Matkailu- ja ravitsemisalat 2020 (n=262)	
	Perusosaaminen, substanssi (149)		Itseopiskelu & itsensä kehittäminen (154)		Yleiset tietotekniset taidot & digitalisaatio (170)		Talous- ja liiketoimintaosaaminen (47)
	Vuorovaikutus ja yhteistyö (137)		Ohjelmointi, koodaus (128)		Vuorovaikutustaidot (108)		Vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot (45)
	Käytännön osaaminen (135)		Vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot (98)		Itsensä johtaminen, oman työn johtaminen (93)		KV, monikulttuurisuus, kielitaito (36)
	Esimies- ja johtamisosaaminen (96)		Käytännön osaaminen (89)		Viestintä- ja markkinointitaidot (92)		Verkostoituminen ja verkostoitumistaidot (35)
	Talous- ja liiketoimintaosaaminen (77)		Itsensä johtaminen, organisoitukyky (56)		Talous- ja liiketoimintaosaaminen (92)		Esimies- ja johtamisosaaminen (35)
	Kielitaito, kv, monikulttuurisuus (75)		Tiedonhankintataidot (48)		Verkostoituminen ja verkostoitumistaidot (83)		Tietotekniset taidot ja osaaminen (31)
	Alan ohjelmistot & palvelut (62)		Perusosaaminen, substanssi (44)		Käytännön kokemus (65)		Viestintä- ja markkinointitaidot (31)
	Tiedonhankintataidot (56)		Ongelmanratkaisutaidot (37)		Kielitaito, kv, monikulttuurisuus (64)		Käytännön kokemus ja osaaminen (30)
	Tietotekninen osaaminen (54)		Kielitaito, kv, monikulttuurisuus (33)		Tiedonhankintataidot (62)		Resilienssi (joustavuus) (21)
	Verkosto-osaaminen (50)		Verkosto-osaaminen (33)		Stressinsietokyky (57)		Oma-aloitteisuus, itsensä johtaminen (21)
			Talous- ja liiketoimintaosaaminen (33)				
Sosiaaliala 2020 (n=411)		Terveysalat 2020 (n=1084)		Taidealat 2019 (n=361)		Maa- ja metsätalousalat 2018-2020 (n=308)	
	Vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot (97)		Käytännön kokemus ja osaaminen (299)		Alakohtaiset tietotekniset taidot (67)		Käytännön osaaminen (79)
	Stressin ja paineen hallinta ja sietokyky (61)		Vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot (225)		Yrittäjyystaidot (62)		Vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot (47)
	Käytännön kokemus ja osaaminen (42)		Stressin ja paineen hallinta ja sietokyky (141)		Talous- ja liiketoimintaosaaminen (59)		Talous- ja liiketoimintaosaaminen (41)
	Tietotekniset taidot ja osaaminen (40)		Alakohtainen substanssiosaaminen (133)		Käytännön kokemus ja osaaminen (54)		Verkosto-osaaminen (37)
	Alan lainsäädännöllinen osaaminen (39)		Oma-aloitteisuus, itsensä johtaminen (116)		Verkostoitumistaidot (52)		Tietotekninen osaaminen (26)
	Monialainen, monipuolinen ja moniammat. osaaminen (38)		Monialainen osaaminen, moniammat. työskentely (87)		Luovuus, innovatiivisuus (49)		Itsensä johtaminen (20)
	Verkostoituminen ja verkostoitumistaidot (37)		Tiedonhankintataidot (84)		Alakohtainen substanssiosaaminen (49)		Kielitaito (19)
	Resilienssi (joustavuus) (34)		Resilienssi (joustavuus) (74)		Moniammatillisuus, poikkitaik. ja -tieteellisyys (44)		Perusosaaminen, substanssi (19)
	Oma-aloitteisuus, itsensä johtaminen (30)		Yrittäjyystaidot (53)		Viestintä- ja markkinointitaidot (42)		Esimies- ja johtamisosaaminen (16)
	Analyttiset taidot ja kehittämisosaaminen (29)		Tietotekniset taidot ja osaaminen (51)		Vuorovaikutustaidot (30)		Yrittäjyysosaaminen (16)

Taulukko 2. Mitä osaamista kannustaisit nykyisiä opiskelijoita kehittämään? Kymmenen eniten mainintoja saanutta osaamista eri alojen avoimissa vastauksissa.

Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet toivat tyypillisesti substanssiosaamisen ohella vahvasti esiin käytännön kokemuksen ja osaamisen merkityksen. Substanssiosaamisella tarkoitetaan aineistossa ala- tai tehtäväkohtaista ydinosaamista, jonka pohja luodaan koulutuksessa, mutta jonka kehittäminen jatkuu läpi työuran. Käytännön kokemus ja osaaminen taas voi olla hyvin monenlaista ja monen tasoista, mutta olennaista on, että se kertyy konkreettisesti asioita tekemällä. Joskus se voi tarkoittaa myös osaamista, joka sisältyy enemmänkin toisen asteen ammatillisen tutkinnon kuin korkeakoulututkinnon opetussuunnitelmiin:

Käytännön kokemusta (sorvaus, hitsaus, asentajan perustyöt) arvostetaan yllättävän paljon.

Insinööri, konetekniikka

Moni vastaaja painottaa monipuolisen käytännön osaamisen ja rutiinistöiden haltuunoton olevan tärkeää, ennen kuin voi siirtyä esihenkilö- tai kehittämistehtäviin. Restonomien

tutkinnon suorittanut alumni kuvailee, kuinka esihenkilönä täytyy tuntea käytännön tasolla monia erityyppisiä työtehtäviä:

Kannattaa hankkia tavalla tai toisella käytännön kokemusta mahdollisimman monesta alan eri työstä (tarjoilija, vastaanottovirkailija, opas). Esimiehenä pienemmässä yrityksessä saatat ohjata monen eri osaston työntekijöiden toimintaa, jolloin on pakko ymmärtää käytännön tasolla, mitä työntekijöiltään voi vaatia ja mikä on mahdollista.

Restonomi

Työkokemus, harjoittelut, kesätyöt ja työt opintojen ohella erilaisissa yrityksissä tai organisaatioissa auttavat soveltamaan opittua ja kehittämään osaamista käytännössä. Vastaajat korostivat usein opintoihin olennaisena kuuluvien harjoitteluiden merkitystä. Harjoittelut kannattaa valita huolella ja hyödyntää niihin käytetty aika hyvin. Jos tietää, minne tulevaisuudessa haluaa suuntautua, kannattaa harjoittelupaikka valita sen mukaisesti. Toisaalta harjoittelujaksoja voi hyödyntää myös erilaisten tehtävien testaamiseen ja verkostojen luomiseen. Hyvin tehdystä harjoittelusta voidaan palkita pidempiaikaisella tai valmistumisen jälkeisellä työpaikalla.

Suosittelen lämpimästi tekemään opintoihin liittyvät työharjoittelut, vaikka ne voisi saada hyväksi luettua. Niiden ansioista saa paljon hyviä kontakteja ja mahdollisesti jopa työpaikan.

Yritysneuvojana toimiva tradenomi

Harjoittelu innovatiivisilla tiloilla/ulkomailla.

Agrologi

Työelämän ohella käytännön osaamista voi kerryttää myös vapaa-ajalla. ”*Koskaan ei ole liian myöhäistä rassata mopoa tai rakentaa taloa*”, kuvailee tuotantotalouden insinööriksi valmistunut vastaaja. Nopeasti kehittyvällä ICT-alalla harrastuneisuus ja omat *labrailut, projektit sekä aktiivisuus alan yhteisöissä esimerkiksi tuottamalla yhteishyvää materiaalia (esim. meetupit, github jne.)* ja kokoamalla näistä *portfolio jonka voitte esittää työnantajille* olivat toimintaa, joiden katsottiin edistävän työllistymistä.

Ympäristösuunnittelijan toteamus, *tärkeää olisi nimenomaan yhtymäkohdat oikeaan työelämään*, kuvaa monen eri alan alumnin viestiä niin opiskelijoille kuin myös opetushenkilöstölle. Tekniikan aloilla esimerkiksi *labroissa* tehtävät harjoituksen ovat tärkeitä, mutta kaikilla aloilla *kannattaa hankkiutua erilaisiin projekti- ja yhteistyöopintoihin*. Projektit omissa opiskelijajatiimeissä tai monialaisesti ja parhaimmillaan yritysten ja työelämän kanssa *helpottaisi työelämän taitojen oppimista*.

Ottakaa ryhmätöistä ja yritysprojekteista kaikki hyöty irti ja panostakaa niihin kunnolla.

Viestintäasiantuntijana toimiva tradenomi

...uraani ajatellen yksi parhaimmista oppimistavoista olivat projektipäivät, joita oli n. 2-3 päivää viikossa. Ne päivät olivat siis varattuja siihen, että ryhmässä tehtiin samaa peliprojektia pidemmän aikaa tavoitteena tehdä peli alusta loppuun tietyssä ajassa.

Johtopäätökset

Kahteen erilaiseen osaamista tarkastelemaan kysymykseen saatiin uraseurantakyselyssä osittain samoja vastauksia. Kysyttäessä, kuinka tärkeitä luetellut generiset osaamiset ovat nykyisessä työssä, tärkeimmiksi osoittautuivat samat osaamiset, joita aiemmissa tutkimuksissa on noussut esiin. Näitä ovat kyky oppia ja omaksua uutta, stressinsietokyky ja sopeutuminen uusiin tilanteisiin, oma-aloitteisuus ja itseohjautuvuus, itsenäinen työskentely ja ajanhallinta, vuorovaikutus- ja neuvottelutaidot sekä ongelmanratkaisutaidot. Painotukset eri aloilla ovat kuitenkin luontaisesti erilaiset.

Vaikka generinen osaaminen näyttäisi vahvistuvan korkeakouluopintojen aikana, on kehittymistä tavoitteellisesti tuettava, kuten jo aiemmissa tutkimuksissa on todettu. Samoin on tuettava oman osaamisen tunnistamista, sanoittamista sekä näkyväksi tekemistä.

Kysyttäessä, mitä ammatillista ja alaasi liittyvää osaamista kannustaisit nykyisiä opiskelijoita kehittämään, löytyi eri alojen vastauksista runsaasti mainintoja samankaltaisista, työelämän generistä osaamisista. Toisaalta vastaajien mainitsemat alaspesifit osaamiset samankin alan sisällä vaihtelivat usein paitsi tutkinto-ohjelmien myös vastaajien moninaisten tehtäväkuvien mukaan. Alojen erityisyys on kuitenkin havaittavissa alan opiskelijoille suositelluissa osaamisissa.

Käytännön kokemuksen ja osaamisen hankkiminen korostuu eri alojen avoimissa vastauksissa. Työkokemus, harjoittelut, kesätyöt ja työt opintojen ohella erilaisissa tehtävissä ja yrityksissä tai organisaatioissa auttavat soveltamaan opittua ja kehittämään osaamista. Käytännön kokemusta ja osaamista voi hankkia myös harrastuneisuudella, osallistumalla alan yhteisöihin ja erilaisiin projekteihin opintojen ohella.

Työelämäyhteistyö ja käytännönläheisyys liitetään usein ammattikorkeakouluun (esim. Arene 2021), ja niin tekevät myös valmistuneet alumnit. Työelämäyhteistyön muodot moninaistuvat jatkuvasti, mutta edelleen niiden näkyminen opiskelijoiden arjessa vaatii kehittämistä. Alumnit kannustavat nykyisiä opiskelijoita tarttumaan mahdollisuuksiin työskennellä monialaisissa ja yhteistyössä työelämän kanssa tehtävissä projekteissa tai kehittämishankkeissa. Lisäksi he toivovat opetushenkilöstöltä teorian ja käytännön yhdistämistä opetuksessa entistä enemmän esimerkiksi projektitöinä. Tutkimusten mukaan juuri teorian ja käytännön yhdistävä työelämäpedagogiikka, joka hyödyntää monipuolisia opetus- ja arviointimenetelmiä sekä yhdessä tekemistä oppimismyönteisessä ilmapiirissä, tukee työelämävalmiuksien oppimista (Virtanen ym. 2020).

Uraseurantakysely tuottaa vuosittain uutta tietoa ammattikorkeakoulusta valmistuneista ja heidän työuristaan. Tietoa on suositeltavaa hyödyntää niin opiskelijoiden ohjauksessa kuin koulutuksen kehittämisessä. Uraseurantakyselyn tuloksiin voi tutustua hakijoille ja opiskelijoille suunnatussa [Töissa.fi](https://toissa.fi) -palvelussa sekä opetushallinnon [Vipunen.fi](https://vipunen.fi) tilastopalvelussa. Ammattikorkeakoulujen uraseurannan käytännön toteutukseen voi tutustua [amk-uraseuranta](https://amk-uraseuranta.fi) -sivustolla.

Abstract in English

After five years of graduation – what kind of competence is needed at work? The annual career monitoring survey is sent to approximately 27 000 graduates who have completed their Bachelor’s or Master’s degrees in a university of applied sciences five years earlier. This article focuses on the results of two questions: 1) How important are the following knowledge and skills (20 generic competencies) in your current job? 2) In terms of future working life, what kind of professional and field-related competence would you encourage the current students to develop? (open-ended question). The data consisted of responses from Bachelor’s degree graduates. The top ten of the generic competencies considered to be the most important at work included same competencies in different fields, although the emphasis was different. These were the ability to learn and adopt new things, stress tolerance and adaptation to new situations, initiative and self-direction, independent working and time management, communication and negotiation skills and problem-solving skills. Respondents encouraged current students to gain diverse practical experience and competence and to participate in multidisciplinary and working life development projects. The results indicate to current students what kind of competence is relevant to develop during studies. The university staff can utilize the findings in the development of education.

Kirjoittajat

Jaana Kullaslahti, korkeakoulupedagogiikan asiantuntija, HAMK Edu

Susanna Saarinen, erikoissuunnittelija, Koulutuksen kehittämispalvelut, TAMK

Aino Suomalainen, tutkija, Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus

Satu Helmi, laatusuunnittelija, Turun ammattikorkeakoulu

Kristiina Kemppainen, kehittämispäällikkö, Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus

Taina Kilpinen, projektipäällikkö, Laurea-ammattikorkeakoulu

Lähteet

Arene ry (2021). *“Työelämän korkeakoulut” – Ammattikorkeakoulut Suomessa.*
<https://www.arene.fi/julkaisut/tyoelaman-korkeakoulu-ammattikorkeakoulut-suomessa-raportti/>

Dufva, Mikko (2020). *Megatrendit 2020.* Sitran selvityksiä 162.
<https://www.sitra.fi/julkaisut/megatrendit-2020/>

Hujala, M., Knutas, A. & Hynninen T. (2020). *Kandipalaute- ja uraseurantakyselyiden avointen palautteiden analyysi (2017–2019).* https://www.aarresaari.net/wp-content/uploads/2021/01/Avointen-palautteiden-analyys-2020_HujalaKnutasHynninen-2.pdf

Kullaslahti, J., Nisula, L. & Mäntylä, R. (2014). Osaamisperustaisuus opetussuunnitelmassa. Teoksessa J. Kullaslahti & A. Yli-Kauppila (toim.). *Osaamisperustaisuudesta tekoihin* (ss. 51–61). Turun yliopiston Brahea-keskuksen julkaisuja 3.

Leveälähti, S., Nieminen, J., Nyyssölä, K., Suominen V. ja Kotipelto, S. (toim.). (2019). *Osaamisrakenne 2035. Alakohtaiset tulevaisuuden osaamistarpeet ja koulutuksen kehittämishaasteet – Osaamisen ennakoitifoorumien ennakoitituloksia*. Raportit ja selvitykset 14. Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/osaaminen-2035>

Pirttilä, A., Silvén, O., Harrikari, H., Joukkola, E., Juvonen, L., Kontio, J., Rehn, A & Leppänen. O. (2020). *Tekniikan korkeakoulutuksen arviointi*. Julkaisut 3. Kansallisen koulutuksen arviointikeskus.

Tuononen, T., Kangas, T., Carver, E. & Parpala, A. (2019). Yliopisto-opintojen anti viisi vuotta valmistumisen jälkeen – Tukivatko yliopisto-opinnot työelämätaitojen kehittymistä työuran näkökulmasta? *Yliopistopedagogiikka* 20 (1), 8–19. <https://lehti.yliopistopedagogiikka.fi/2019/02/08/yliopisto-opintojen-anti-tyoelamataitojen-kehittyminen/>

Ursin, J., Hyytinen, H. & Silvennoinen, K. (toim.) (2021). *Korkeakouluopiskelijoiden generisten taitojen arviointi – Kappas!-hankkeen tuloksia*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:6. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-892-2>

Valtioneuvosto. (2018). *Pitkän aikavälin politiikalla läpi murroksen – tahtotiloja työn tulevaisuudesta*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 34. <https://tietokayttoon.fi/julkaisu?pubid=25901>

Vipunen. (2021). *Ammattikorkeakoulujen uraseuranta*. Vuosien 2013, 2014 ja 2015 valmistuneet. <https://vipunen.fi/fi-fi/amk/Sivut/Uraseuranta.aspx>

Virtanen, A., Tynjälä, A. & Helin, J. (2020). Työelämäpedagogiikka työelämätaitojen oppimista tukemassa. Teoksessa K. Mäki (toim.) (2020). *Oppiva asiantuntija vai asiantuntijaksi opiskeleva? Korkeakouluopiskelijoiden työelämävalmiuksien kehittäminen* (ss. 15–28). Haaga-Helia julkaisut 10. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu.

World Economic Forum. (2020). *These are the top 10 job skills of tomorrow – and how long it takes to learn them*. <https://www.weforum.org/agenda/2020/10/top-10-work-skills-of-tomorrow-how-long-it-takes-to-learn-them/>